

[Statsministeren]

Så vil jeg føje til: nogle har sagt at vi ikke skal lade os true eller presse. Det er rigtigt, selvfølgelig skal vi ikke det, og der er ingen, der kan true os, og der er ingen, der kan presse os. Vi bestemmer selv vor politik. Så ville det være forkert at skjule, at det også forholder sig således, at vore allierede selv bestemmer deres politik, det kan da ikke forundre. Det gør de selv. Så må vi hver især bære konsekvensen af vore politiske beslutninger.

Vi ved – det ved alle her i salen, det ved alle i alle andre lande – at vore allierede ikke ønsker at opgive deres mangeårige globale politik, som går ud på, at de ikke i noget tilfælde ønsker hverken at bekræfte eller afkræfte, hvorvidt deres orlogsfartøjer er udstyret med atomvåben. Det er en global politik; man kan diskutere dens berettigelse, bevares, men de allierede i vores forbund ønsker ikke at diskutere den.

Den dagsorden, regeringen har foreslået i dag, og som ikke kommer bag på nogen, er en dagsorden, som betyder, at Danmark går meget vidt i sin præcisering af vor atomvåbenpolitik. Vi går videre end Norge. Jeg vil ikke lægge skjul på, at det bekymrer mig, men det gør vi med dagsordenen. Det er regeringens agt, som udenrigsministeren netop har redegjort for, efter denne dagsordens vedtagelse at bekendtgøre over for alle stater gennem en såkaldt cirkularnote det klare danske atomvåbenforbehold.

Nu har jeg unægtelig forstået, at nogle kunne tænke sig at gå videre ved at give en klar og udtrykkelig meddelelse i hvert enkelt klareringsbrev til den enkelte kaptajn på et hvilket som helst tilfældigt skib, som om det var kaptajnen eller løjtnanten, eller hvem der står på kommandobroen, som på den pågældende fremmede stats vegne burde bære ansvaret. Det synes jeg ikke giver megen mening. Det må være regeringerne, der bærer det politiske ansvar.

Derfor synes jeg, at jeg bør – ja, det er vel endog min pligt, siden jeg er vores lille samfunds statsminister for tiden – gøre opmærksom på, at jeg ved – men det ved alle andre i salen også – at en sådan procedure af vore NATO-allierede ganske utvivlsomt ville blive betragtet som et dansk skridt, der ville føre til vidtgående konsekvenser. Det kan vi undre os over, og vi kan være uenige i det, vi kan sige: det var dog kedeligt, og det er vel nok urimeligt – jeg siger bare: sådan er det! Ikke mindst fra amerikansk og fra britisk side har man i klare

vendinger tilkendegivet den alvor, hvormed man ville vurdere et sådant nyt princip – og nu siger jeg udtrykkelig: i et hvilket som helst andet NATO-land, for det ville være et klart brud med den linje, der i 25 år har været fulgt af skiftende danske regeringer, fortrinsvis socialdemokratiske, sådan er det.

Der er ingen tvivl om, at alle fremtidige flådebesøg ville være udelukket – og jeg beklager det – og der er ingen tvivl om, at der ville blive tale om alvorlige og vidtrækkende følgevirkninger for det forsvarsmæssige samarbejde mellem NATO og Danmark. Jeg tror, vi ville komme til at opleve en helt unødvendig og uønskelig belastning af forholdet mellem Danmark og vore NATO-allierede.

Efter udsendelsen af cirkularnoten, jeg talte om før, vil regeringen være indstillet på i danske anløbstilladelser at tilkendegive, at det forudsættes, at gældende vilkår for orlogsskibes anløb af danske havne overholdes. Man kan motivere denne formulering med, at den ikke er unaturlig for begge de to nordiske NATO-medlemmer, der fører samme politik: ikke at have atomvåben i fredstid. Så vil jeg gerne føje til, at den norske regering over for os har tilkendegivet, at man ikke nærer ønske om nogen ændring af dansk praksis, som går videre end den norske, og den norske agter man ikke at ændre.

Jeg vil godt ganske kort skildre, hvad der efter vedtagelsen af Folketingets dagsorden i dag vil være forskellen på den danske og den norske position. Norge har hele tiden baseret sig på, og gør det stadig, en udtalelse i Stortinget i 1975 af daværende statsminister Trygve Bratteli, den er ofte kaldet Brattelierklæringen. Den lød således:

»Efter regeringens opfattelse vil det ikke indebære nogen juridisk afvigelse fra den fastlagte norske atompolitik, om et fremmed krigsskib ved vanligt besøg i norsk havn skulle medføre atomvåben.«

Det er Brattelis hovedsætning. Læg mærke til den. Det er en meget svag sætning sammenholdt med den dagsorden, regeringspartierne i dag har foreslået.

»Alligevel har det af andre grunde«, fortsætter Bratteli, »været regeringens linje, at man bør undgå, at dette sker. Dette er både de allierede og andre atommagter kendt med. Vor forudsætning ved anløb af fremmede krigsskibe har været og er, at atomvåben ikke medføres